

F. 1084
3/22

A2268.b

ABD-raamat.

UNIV. SOC. STUD.
ESTONORUM.
DORPATENS.

Seitmes trüü.

Tallinnas, 1890.

M. Tõnissoni

ABD=raamat.

A b d e g h i k l m n o
p r s f t u w ä ö ü

A B D E G H

I K L M N O

P R S T U W

Ä Ö Ü

Печатать дозволено цензурою.

Рига, 16-го Октября 1889 года.

№ 61.

Цензоръ, Протоіерей І. Линденбергъ.

Типографія Г. Матизена въ Ревелѣ.

Lapse õpetajale juhatusesks.

Tähtede ja lugemise õpetus algab kolmandama lehekülje pealt. Esimese lehekülje peal olevad väikesed ja suured tähed on raamatu nime kaunistamiseks pantud. Pääwas õpetatagu lapsele üks ainuke tükk; kui ta ilhe pääwaga mõnda tükki heaste selgets ei saa, siis wõib selle jauls teist pääwa weel abiks wõtta. Lapsele piitagu õppimist igapidi armsaks teha; õpetajal seistku alati meeles: „Arm jõuab enam kui hirm.“ Ilhe puhuga ei wõi last kauemine õpetada, kui kümme minutit; siis pietagu wahet ja lastagu teda muud tööd teha eht mängida; siis algagu jälle õppimine, siis waheaeg ja n. e. kuni selle pääwa tükk õige selge on. Mida noorem laps, seda lühem olgu õpetamise aeg. — Kõige kergem õpetamise wiis on healetamine, kus lapsele tähtede helid eht healed nõnda kätte õpetatakse, nagu nad sõnades helisewad. Kes seda wiisist tunneb, see õpetagu lugemise osakese ees otjas olewa kolme eht nelja tähe healed esiti heaste selgets, kinnitagu neid edasitagasi küsimistega ja lastu siis last helina järel sõnu kokku seadida; kus tarwis, seal parandagu ja aidatu ise kõrwalt ka. Tähtede helina tutvustamiseks awaldan siin mõned üksikud sõnad näituseks, milledes lugeja nende tähtede heli tähele pangu, mis teistest jämedamine on trükitud. Need sõnad on: „**konu, kamm, wurr, lehw, küll, les, sai, piitt, aed, wõih, kapp ja, jah, lull, aeg** — täis healeliste tähtede: a e i o u ä ö õ ü helid on eht lugejale juba enne tuttawad, sest et nad oma nimelega enamiste ühesugused on; üksnes „u i ü“ helid on üksikult ilmudes tumedamad kui paaris olles. Näituseks **tuul, tule, siin, sinu, süda, süüd, (siid)** j. n. e. — Kes healetamisega toime ei saa, see õpetagu sell wiisil, mis temal heaste tuttaw on. Õppimise osades awaldatud sõnade arusaamine ning dieti rääkimine, iseäranis 22-est — 34=ma tükkini, olgu lapse juhatajal igapidi selge, et ta last kõwa ja pehme, pika ja lühikeste sõnade wahel kindlat wahet lasseb teha, siis on sellest õige lugemisele ja kirjutamisele jäädaw kasu.

W. Lõuisson.

34555

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

1.

í u o a

i u o a

í o a u o í a

u o u uí a

ai o oi a au

uí ai au oi.

e n m

e n m

e u n a m o

ui nui ai e

ei o on an,

anna ae!

3.

r w l

r w l

r e w n l o

r w l u i ui

wui rui a wai ei

rein, wai on lai.

4.

S s t d

s s t d

r m s n t st S d

ui sui se fest ta

tai alt mul sul,

muld on must.

5.

b p h

b p h

t s d w h p b h p b ui
 tuid tuim ei leib hein ai
 pai waid wait, pai eit!

6.

f i g

f i g

h d f g j k al alg ja jah
 wai wait af waf aeg aed
 us, fus on wait?

7.

ä

ö

ö

ü

ä d ö ü j ö r ü k ö öis söi
 söi wöi ö föis tüir müir küir ä äi jäi
 jälg jäll järg järk, mai söi wöid.

8.

aa uu ii ee oo

aa uu ii ee oo

aas maas uus kuus süis wiis ees mees
 fool fool tool kuul tuul kaal kiil wiil,
 fuur mees on siin maas.

9.

ää õõ öö üü

äär, wäär, fäär, rõõm, fõõm, mõõf,
 jõõf, kõõf, lõõf, müür ehk müir, nüüd
 ehk nüid, süüd ehk süid, püüd ehk püid,
 must nõõp, uus äär.

10.

rr ll mm nn ss tt ff pp

wurr, mürr, firr, forr, toll, loll, küll,
 tamm, samm, konn õnn, lass, fass,
 rott, kott, lott, tiff, tõt=ta et=te!
 lüf=fa kin=ni! mää=ri wak=fa!

11.

ae ea eu ue oe

aeg, aed, waew, faew, laew, hea,
 pea, tead, head teud, tued ehk toed,
 lued ehk loed, moed, poeg, fass löi
 koe=ra, kirp kar=gas pull suus.

12.

ōe ōu äe öe üe

ōed, ſōel, tōel, ōun, lōug, tōud, kães,
wães, päew, näeb, ſüed eht ſōed, üel=tud,
kül=mad ſüed on muſ=tad, ſōel on arw.

13.

a b d e g h i j k l m n
o p r ſ ſ t u w ä ö ü

alg, eſs, haud, jooſ, foer, löim, nurm,
paſs, raud, ſuust, kōis, wōib, wärw,
kūis, kuus, tööd, laps pu=hub pil=li.

14.

Ō Š Š U
o ö ö u

Ō Š Š U

Drg on lai. Še=luſ wae=wab. Š=de
nōe=lub. Šht lii=gub. Šö=pik lau=lab.
U=ba öit=ſeb. Uſs keer=leb. Uur tik=ſub.

15.

U W T P

ii

w

t

p

U W T P

Üks ja kaks. Üir on kal-lis. We-si
woo-lab. Wõi su-lab. Taim kas-wab.
Tu-li põ-leb. Tuul pu-hub. Pee-ter
lau-lab. Tä-di kee-dab put-ru.

16.

R B S

r

b

s

R B S

Ra-tas wee-reb. Rein lau-lab. Ruun
hir-nub. Rasw til-gub. Bruu-no on poi-si
ni-mi. Sant ker-jab. Sääsk kuu-nub.

17.

L E I

l

e

i

L E I

Lind lau-lab. Vi-na kas-wab. Laps

õ=pib. E=ma teeb tööd. Ee=wa e=hib.
 In=gel wal=wab. In on tä=na wä=ga
 i=lus. I=gal lil=lel i=se lõhn.

18.

K	H	A
k	h	a

K H A

Koer jook=seb. Kaks kar=gab.
 Hiir hüü=pab. Ka=ru mü=rab.
 Arm ai=tab. Hunt on ti=ge. Wen=na
 ni=mi on An=ton. Ar=mas=ta õi=gust!

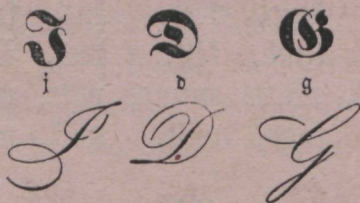
19.

Ä	N	M
ä	n	m

Ä N M

Äär on peh=me. Ämm lau=lab. Moo=
 rik sõi=dab. Mool len=dab. Me=si on
 ma=gus. Muht on wa=lus. Mart lõi=
 tab puud. Muri u=ri=seb.

20.

Zaan. Jaak. Zuu=li on rõe=mus.
 Donn on jõe ni=mi. Gloo=bus on
 maa ku=ju. Zü=ri lu=eb. Zu=ta nu=tab
 är=das=te.

21.

A B D E G H I K L
 M N O P R S T U W
 Ä Ö Ü.

Ants. Ge=wa. Hin=drek. Zaa=nus. Kai.
 Ne=ti. Peet. Tiit. Mir=ti. Wee=ra. Sie.
 Kul=la Rein ae! Kott läks kot=ti.

22.

aed, ait, jälg, jalk, järg, järk, furg,
 kurf, king, kink, kuld, kult, laud, laut,
 lang, lauk, lind, lint, märg, märk, pang,
 pank, fild, fält, färg, färk, wöid, wöit.

23.

fes, fees, fepp, feeb, fus, fuus, fas,
 faas, fupp, fuub, fell, feel, Mall, maal,
 mull, muul, mutt, muud, pott, pood, rott,
 rood, fapp, faab, will, wil, wett, weed.

24.

haff, haaf, jutt, juut, latt, laat, koff,
 kook, luff, luuf, piss, piif, patt, paat,
 pits, piits, ropp, roop, sepp, seep, tatt,
 taat, tiff, tiif, utt, uut, west, weest,
 watt, waat.

25.

feed, fett, fuud, fuut, loog, loof,
 laad, laat, liig, liif, raag, raaf,
 riid, riit, saad, saat, saag, saaf,
 siid, siit, sööd, sööt, toob, toop,
 tood, toot, wiid, wiit.

26.

hal=bi, hal=pi, jär=gu, jär=ku, ka=na, kan=na,
 ka=si, kas=si, kol=gu, kol=ku, koi=du, koi=tu,
 la=meh, lam=mas, pal=ga, pal=ka, ron=ga,
 ron=ka, wa=ras, war=ras, wär=gi, wär=ki,
 wäl=gu, wäl=ku.

27.

a=der, aa=der, ka=lu, kaa=lu, ke=da, kee=da,
 ki=da, kii=da, ko=li, koo=li, re=del, ree=del, ri=su,
 rii=su, sa=bas, saa=bas, sa=da, saa=da, mu=da,
 muu=da, wa=li, waa=li, Wi=ru, wii=ru.

28.

hoo=bi, hoo=pi, Jaa=gu, Jaa=ku, joo=gi,
 joo=ki, kii=da, kii=ta, koo=di, koo=ti, laa=da,
 laa=ta, mde=da, mde=ta, pii=bu, pii=pu, pii=gi,
 pii=ki, paa=di, paa=ti, rii=gi, rii=ki, waa=di,
 waa=ti, wää=di, wää=ti.

29.

la=gi, la=ki, laf=ki, ku=bu, ku=pu, kup=pu,
 ki=da, ki=ti, kit=ti, pu=gu, pa=ku, pak=ku, ra=da,
 ra=tas, rat=ta, ta=ba, ta=pa, tap=pa, tu=gi,
 tu=ki, tuk=ki, wa=ga, wa=ka, wak=ka.

30.

e=la=ma, kaa=lu=ma, tu=le=ma, kuu=la=ma,
 lu=ge=ma, lüf=ka=ma, hul=gu=ma, hul=ku=ma,
 ja=ga=ma, jät=ka=ma, fo=guma, kii=ku=ma,
 pu=ge=ma, pak=ku=ma, ra=ba=ma, rap=pi=ma,
 su=ge=ma, söl=ku=ma, so=ni=ma, soo=ni=ma,
 ti=ba=ma tip=pi=ma, wa=di=ma, waa=ta=ma.

31.

a=la=mad, a=su=wad, hel=de=mad, e=la=wad,
 kuul=sa=mad, ku=lu=wad, la=ge=dad, la=ku=wad,
 mō=ru=dad, mōe=da=wad, no=be=dad, no=ki=wad,
 o=li=wad, hoo=li=wad, pa=lu=jad, pal=ka=wad,
 ro=ni=jad, roo=gi=wad, tu=ge=wad, tu=ku=wad,
 u=si=nad, luu=si=wad, wi=le=dad, wii=li=wad.

32.

li=gi=mal, lii=ku=wal, loo=ma=de, lon=ka=te,
 e=lu=le, kee=le=le, rai=sa=tud, tui=sa=tud, u=si=nus,
 i=lu=dus, o=le=wif, mi=ne=wif, ka=ru=ga, kaa=re=ga,
 pi=ha=ga, pih=la=ka, kuu=la=ta, kul=la=ta, kü=li=da,
 kar=ju=da, kir=ju=ta! ku=lu=da, kuu=lu=ta!

33.

a=wi=ta=ma, hää=wi=ta=ma, ä=ra=ta=ma, är=ri=
 ta=ma, e=la=ta=ma, el=li=ta=ma, ko=liis=tak=se,
 foo=li=tak=se, pi=su=ke=selt, pii=sa=ke=selt, män=ni=
 kusse, ma=ja=des=se, mä=ge=de=le, wää=ru=mi=sel.

34.

kl, pl, pr, tr, fr.

klaas, klaar, klius=ter, klii=ma, pleff, plifs, plaks,
 ploom, plaat, prees, prunn, proow, pruu=ki=ma,
 trepp, truu, trumm, trüff, troon, kraas, kruus,
 kruit, kroon, kraaw, kriips, krist=lik, kramp.
 Klaa=ri Truu=ta trii=gib kriip=su=li=sels trii=
 fi=tud klei=ti.

35. Kaks.

Kaks on hiirte kuningas. Temal on läikiwad filmad, pikk saba, neli jalga, jalgade otsas käpad ja terawad küüned. Ta puhastab maja hiirtest ja murrab ka lindusid ja noori jäneseid maha, on väga maias ning tige aga puhas ja wõib igale poole ronida. Kaks näeb öösel niisama kui päewal ja tahab inimese meelitamist.

36. Lammas.

Lammas on palju suurem kui kaks. Temal on ka neli jalga, aga tema jalgade otsas on sõrad ja karwade asemel willad. Lammas sööb talwel heinu aga suwel rohku. Temast saawad inimesed liha, nahka ja willa. Willadest walmistatakse kõiksugust riidet, nahast tehakse kasulaid ja saani tekkisid.

37. Hobune.

Hobune on kõige suurem kodu elajas. Temal on kaela külles lakk, jalgade otsas kabjad, suur

saba ja uhke käik. Ta on julge ja wahwa, teda tarwitatakse wantri- ja ratsafõidu juures, käib ka adra ja äki ees, tallab pahmast ja weab mitmesugused masinad käima. Hobune lähäb hea harimisega ja hoidmisega ilusamaks ja oma waenlaste wastu wõitleb ta tagumiste jalgadega.

38. Laps ja talleke.

Laps: Talleke, miks sa karjud nõnda haledaste?

Talleke: Minu ema on ära kadunud.

Laps: Kas sa kardad, et sinule keegi haiget teeb, kui sa üksi oled?

Talleke: Kartusest ei tea ma midagit, aga ma tahan oma armsa ema juures olla, niisama nagu sinagi. —

Selle järele tuli wana lammas lähedale ja määgis oma tallekest. See hüppas rõemuga tema juurde ja ei lastnud teda enesest enam lahkuda.

39. Hobune ja warblane.

Warblane palus: „Armas hobune! Sull on sõimes rohkest toitu, luba sealt mõni terake ka minule, sest minu kõht on üksna

tühi!" Hobune vastas lahkest: „Wõta julgeste, weike linnuke, siit saab meile mõlematele!"

Nad sõiwad rõemfaste kõhud täis. Kui suwel kange palawaga palju kärpsed sigines, kes hobuse kallale tikkusiwad, siis püüdis warblane neid hulga kaupa kinni, et nad tema heategijale kahju ei saanud teha.

40. Siired ja konnad.

Siirede ja konnade wahel tõusis kord nii suur riid, et neid keegi enam lepitada ei jõudnud. Mõlemilt poolt walmistati sõa wastu ja koguti sõdijaid. Waewalt oliwad nad lagedalle jõudnud ja suure toredusega sõdimist alganud, kui juba kullid ning waresed juurde lendasiwad ja neid kõiki oma pugudesse sõiwad. — Nõnda juhtub riidlejatele alati.

41. Rebane ja wares.

Rebane on üsna kelm ja walelik; kõik tema teud on laidu wäärt. Kord tahtis ta waresse käest, kes puu oksa peal oma saaki sõi, liha tükki kätte saada. Ta hakkas warest kiitma ja ütles: „Ah kui ilus sa oled! Sinu nokk on palju nägusam kui teistel lindudel ja sinu pea on lõpmata kena. Küll tahaksin ma hea meelega ka sinu ilust laulu healt kuulda!" —

Wares sai sest kiitusest uhkets,ustus rebase walet ja hakkas waakuma. Waakudes libises liha tükk moka wahelt lahti ja kukkus rebase ette maha, kes seda ära söi. — Petise juttu ära usu ialgi! —

42. Hea kuningas.

Ühes Aasia maa jaus elas furd väga hea kuningas, kes suure truudusega oma riiki walitses ja kellelegile ülekohut ei teinud. Aga siiski tiutasiwad teda kadedad inimesed ja püüdsiwad tema üle kõlbmata juttusid rääkida. Furd oli ta telkis ja kuulis, kuidas soldatid wäljaspool telki teda laimasiwad. Aga kuidas maksis ta seda kurja neile kätte? Ta astus telgist wälja ning ütles: „Sõbrad, kui teie mind tahate tiutada, siis minge minust natuke kaugeemale!“ —

43. Musta räästa tarkus.

Palawal põua ajal leidis jannune must räästas heina saadu äärest wee pudeli. Et ta lühikese nohaga sealt wett kätte ei saanud, sellepärast püüdis ta pudelit katki nokkida ehk ümber lükata, aga selleks oli temal jõud kassin. Wiimaks leidis ta ometi hea nõuu. Ta korjas weikesi kiva ja wiskas neid pudelisse,

kuni wesi nii kõrgelle tõusis, et ta jama wõis kustutada.

Kes wäsimust ei karda, selle soow lähäb täide.

44. Parastamise palk.

Sunt oli auku kukkunud, mida inimesed tema püüdmiseks oliwad walmistanud. Seda nägi rebane, hakkas hädasje langenud loomakest pillkama ja nimetas teda lolliks, et ta püüdjate kawalusest ei olnud aru saanud. Kui ta nõnda parastas ja ümber augu ääre senna ja tänng rõemtu pärast hüppas, langes ta ise kõgemata ka sisse.

Kra pilka seda, kes õnnetusse on langenud, sest sa ei tea, mis sinule enesele wõib juhtuda! —

45. Kaks sikku.

Sügawa jõe kitsa purde peal juhtusiwad kaks sikku teine teisele wastu tulema. „Tee lahti!“ hüidis esimene. „Kudas sa nõnda tohid käratseda?“ küündas teine, „mina olin ju enne silla peal, sellepärast pööra tagasi ja lasse mind enne üle minna!“ — „Kuhu sa mõistuse oled jätnud?“ karjus esimene, „mina olen sinust wanem ja piaksin tagasi pöörama!“

“Ei ialgi!” — Nõnda jonnisivad mõlemad ega tahtnud kumbgi järele anda, kuni nad sarwedega teine teist poksimata hakkasivad. Kangeft pörutamisest kufkusivad aga mõlemad üle filla ääre jõkke, kufst² nad waewalt weel eluga peafesivad. —

Nõnda juhtub jonnijatele ikka.

47. Jumal.

Jumal on kõige ülem kuningas ehk walitseja. Ta on taewa ja maa, päikese ja tähed, inimesed ja kõik loomad loonud. Ta walitseb ja hoiab kõiki, keda ta on loonud, isaliku armastusega. Sellepärast hüitakse Teda armuliseks taewa Isaks. Ta on igas kohas ja näeb kõik, mis tehakse. Ta on helde ja armastab õigust, aga wihtab kangeste õelust ja ülekohtu. Kes teda armastawad ja õiguses elawad, neile teeb Ta palju head ja annab igawest õnnistust. —

48. Jeesus.

Jeesus on Jumala Poeg. Ta sündis lunastamise töö pärast ka inimeseks. Betleemma karjased oliwad esimesed, kellele seda sündimist kuulutati. Jeesus kaswas wagaduses, oli sõnakuulelik wanemate wastu ja armastas

inimesi. Müid on ta jälle taewas Jsa juures ja walitseb Temaga kõige looduse üle. Jeesus tahab, et kõik lapsed nii wagad ja sõnakulelikud oleksivad, kui Tema oli, sellepärast ütleb Ta: „Kaske lapsukesed minu juurde tulla, et nad minust õpiwad, õnnistust saawad ja taewariiki päriwad!“

49. Millal maksan?

Millal maksan memme waewa,
 Sea ema piima waewa,
 Rahel kael kandemise?
 Kaswatas kui kaunafesta,
 Wiis mind põlled põllu peale,
 Pani parmaste wahele,
 Sületäide keskeella:
 Et ei tulnud tuuli peale,
 Ega weerend wihma peale!

50. Õpetuse sõnad.

1. Kuule oma wanemate sõna, sest nemad on sind sünnitanud ja ära põlga neid mitte kui nad wanaks on saanud! — 2. Kes suud ja keelt hoiab, see hoiab hinge ahastuse eest. — 3. Osta tött ja tarkust, mõdistust ja õpetust, aga ära kauta neid mitte! — 4. Wiin ajab

pillama, kange joomaeg möllama, sellepärast ei saa keegi targaks, kes nende sõber on. — 5. Bihkamine kihutab riidu, aga armastus katab üleastumise kinni. — 6. Parem pisut digusega, kui palju ülekohtuga. —

Supiteetja.

Lapsehoidja.

Tuapühkija.

Kalkun.

Part.

Luit.

Sott.

Koerale.

Kull.

Zija.

Jeesuse palwe.

Meie Jsa, kes Sa oled taewas! Pühitsetud saagu Sinu nimi. Tulgu meile Sinu riik. Sinu tahtmine sündigu kui taewas, nõnda ka maa peal. Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew ja anna meile andeks meie wõlad, nõnda kui meie ka andeks anname oma wõlglastele. Ära saada meid mitte kiusatuse sisse, waid peasta meid ära kurjast. Sest Sinu päral on riik, wägi ja auu igaweste! Amen.

Hommitu palwe.

Armas taewane Jsa! Meie täname Sind, et Sa meid sell hõsel armulikult oled kaitsnud ja kõige kahju eest hoidnud. Pimedus on mööda läinud, walgus on jälle kätte jõudnud. Sinu ilus päikene paistab armfaste kõikide peale, sojendab ja walgustab. Aita, et ka meie oma tegude poolest nii puhtad wõiksime olla nagu päikene! Aita, et meie kõikidele wõiksime head teha ja rõemuks olla! Amen.

Palwe enne jõomist.

Armas Issand! Sina oled helde ja Sinu heldus toidab kõiki, kes elawad ning liiguwad. Önnista rooga, mis meie praegu ihu ramuks wõtame! Amen.

Palve pärast söömist.

Tänagem Issandat, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igaveste! Tema teud on suured; kõik loodus on täis Tema pärandusi. Temale toogem auu ja kiitust! Amen.

Shtu palve.

Oh kõigewägewam Issand! Meie täname Sind, et meid mööda läinud päewal kõige kahju eest oled hoidnud. Kõik loomad jääwad une hõlmasse puhkama, aga Sina, nende Looja, ei maga ega uinu, waid näed öösel niisama selgeste nagu päewal. Sellepärast palume Sind, hoia ja kaitse meid, et meile mingisugust häda ega õnnetust ei sünniks! Saada head inglid meie ümber walwajateks, et meie rahulikult wõiksite magada ja rõdemuga uut päewa walgust näha saada! Amen.

Wõerad tähed.

C c (tse) räägitakse kui pehme „k“: Carl, Columbus, Cook; aga a, i, ä ees kui „tse“: Cilicia, Cedri-puu, Sicilia, Cäsarea.

Ch ch (tse=ha) räägitakse kui kõwa „h“, sõna alguses ka kui „k“: Koch, Chaldea, Chiwa, Kristus.

F f (ehw) räägitakse kui kõwa „w“: Friedrich, Geografia.

Z z (tset) räägitakse kui kõwa „ts“: Zoologia, Zion, Zeitung.

V v (fau) räägitakse muis keeltes kui „w“: Victor, Venus; aga Saksakeeles kui „f“: Vater, vermeiden.

Sch sch (es-tse-ha) heli ei ole wõimalik tähtedega tähendada, seda piab õppijale suu sõnaga ette räägitama. Schiller, Schlüsselburg.

Qu qu (ku) räägitakse kui „kw“: Quinte, Quatember, Quartett.

X x (iks) räägitakse kui „ks“: Alexander, Sextus.

Y y (ipsilon) luetakse wähest kui „i“: Lady, Tuly, Juny, wähest kui „ü“: kynä, hynä; sõna alguses täis healeliste ees kui „j“: Yufatan, York.

Radina teele tähed.

Aa	Bb	Cc	Ch	ch	Dd	Ee	Ff	Gg
A a	B b	C c	Ch	ch	D d	E e	F f	G g
Hh	Ii	Jj	Kk	Li	Mm	Nn	Oo	Pp
H h	I i	J j	K k	L l	M m	N n	O o	P p
Qq	Rr	Ss	Tt	Uu	Vv	Ww	Xx	Yy
Q q	R r	S s	T t	U u	V v	W w	X x	Y y
Zz	Ää	Öö	Öö	Üü				
Z z	Ä ä	Ö ö	Ö ö	Ü ü				

Anna leiba! Eewa mine tupp! Tule sööma!
 Raiu puid! Lõika katki! Kes lähäb mõisa? Willem sõidab linna. Kes hakkab kirjutama? Mitu meest sa nägid? Naine nutab. Saul naerab. Friedrich lueb Zeitungi. Jaan õpib Geografiat. Ilm on ilus. Hindrek laulab. Otu wilistab. Uks kääksub. Lõukene lõõritab. Kari lähäb wainule. Kiwi on kõwa.

Arvon tähed eht numrid.

	*	* *	* *	* * *	* * *	* * * *
*	*	*	* *	* *	* * *	* * *
1	2	3	4	5	6	7
üks	kaks	kolm	neli	viis	kuus	seitse
	* * * *		* * * * *		* * * * *	
	* * * *		* * * *		* * * * *	
	8		9		10	
	kahetja		üheksa		kümme	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Radina numrid.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX				
13	14	15	16	17	18	19	20				
XXI	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	C			
21	30	40	50	60	70	80	90	100			
CC	CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM	M			
200	300	400	500	600	700	800	900	1000			

Gesti kirjutuse tähed.

Aa Bb Dd Ee Gg
 Hh Ii Jj Kk Ll
 Mm Nn Oo Pp Rr
 Ss Tt Uu Vv
 Ää Öö Üü

Aed. Eewa. Hunt. Ingel. Jaan.
 Kai. Liina. Mall. Noor. Oig.
 Pärt. Rein. Siim. Tamm. Uur.
 Wiir. Äär on ilus. Öö on pime.
 Üüri maja.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Siirja märgid.

. **punkt**, ütelse ehk kõne kindel lõpe märk. —
 , **komma**, ütelsest tarvitataw lühike kinni pidamise
 märk. — ; **semitoolon**, ehk pool-punkt, pikem kinni
 pidamise märk. — : **koolon**, näituse märk. — —
mõtlemise märk. — ! **õhkamise märk**, mida nende
 ütelse järelle pannakse, mis õhkamist, käskmist ja
 hüdmist tähendawad. — ? **küsimise märk**. — „“
jutumärgid, waele wõetawate tähtja sõnade ehk
 ütelse tähendajad. — = **ühenduse** ehk lahutuse
 märk. — ' **kustutamise märk**. — :: **lordajad**
märgid, mis ütelse, mille järelle nad seisawad,
 weel teist korda käsitwad lugeda ehk laulda. — ()
 [] **klamrid**, sulgumise märgid, mille waele seletaw
 sõna ehk ütelse pannakse. — * † **tähenduse**
märgid, mis selle sõna juurde pannakse, millest
 wäljaspool juttu pikemalt tahetakse rääkida. — §
jan märk ehk paragrahw. —

Wene trüki tähed.

А а Ъ ъ В в Г г Д д Е е Ж ж З з

А а В в W w G g D d E e She she Se se

И и І і К к Л л М м Н н О о П п Р р

И и I i K k L l M m N n O o P p R r

С с Т т У у Ф ф Х х Ц ц Ч ч Ш ш

С с T t U u F f X x C c T tse tse T tse tse Cha cha

Щ щ Ъ ъ Ы ы Ь ь Э э Ю ю Я я

Schtsha Schur Jerdi Jerj Ze E e Ju ju Ja ja

Ө ө У у Й й.

Sita Schitja Skrattoi.

üts=ford=üts.

1 ford 1 on 1	1 ford 2 on 2	1 ford 3 on 3
2 = 1 = 2	2 = 2 = 4	2 = 3 = 6
3 = 1 = 3	3 = 2 = 6	3 = 3 = 9
4 = 1 = 4	4 = 2 = 8	4 = 3 = 12
5 = 1 = 5	5 = 2 = 10	5 = 3 = 15
6 = 1 = 6	6 = 2 = 12	6 = 3 = 18
7 = 1 = 7	7 = 2 = 14	7 = 3 = 21
8 = 1 = 8	8 = 2 = 16	8 = 3 = 24
9 = 1 = 9	9 = 2 = 18	9 = 3 = 27
10 = 1 = 10	10 = 2 = 20	10 = 3 = 30
1 ford 4 on 4	1 ford 5 on 5	1 ford 6 on 6
2 = 4 = 8	2 = 5 = 10	2 = 6 = 12
3 = 4 = 12	3 = 5 = 15	3 = 6 = 18
4 = 4 = 16	4 = 5 = 20	4 = 6 = 24
5 = 4 = 20	5 = 5 = 25	5 = 6 = 30
6 = 4 = 24	6 = 5 = 30	6 = 6 = 36
7 = 4 = 28	7 = 5 = 35	7 = 6 = 42
8 = 4 = 32	8 = 5 = 40	8 = 6 = 48
9 = 4 = 36	9 = 5 = 45	9 = 6 = 54
10 = 4 = 40	10 = 5 = 50	10 = 6 = 60
1 ford 7 on 7	1 ford 8 on 8	1 ford 9 on 9
2 = 7 = 14	2 = 8 = 16	2 = 9 = 18
3 = 7 = 21	3 = 8 = 24	3 = 9 = 27
4 = 7 = 28	4 = 8 = 32	4 = 9 = 36
5 = 7 = 35	5 = 8 = 40	5 = 9 = 45
6 = 7 = 42	6 = 8 = 48	6 = 9 = 54
7 = 7 = 49	7 = 8 = 56	7 = 9 = 63
8 = 7 = 56	8 = 8 = 64	8 = 9 = 72
9 = 7 = 63	9 = 8 = 72	9 = 9 = 81
10 = 7 = 70	10 = 8 = 80	10 = 9 = 90

10 ford 10 on 100, 10 ford 100 on 1000.

Wene arvu sõnad.

1 одинъ, 2 два, 3 три, 4 четыре, 5 пять, 6 шесть, 7 семь, 8 восемь, 9 девять, 10 десять, 11 одиннадцать, 12 двѣнадцать, 13 тринадцать, 14 четырнадцать, 15 пятнадцать, 16 шестнадцать, 17 семнадцать, 18 восемнадцать, 19 девятнадцать, 20 двадцать, 30 тридцать, 40 сорокъ, 50 пятьдесятъ, 60 шестьдесятъ, 70 семьдесятъ, 80 восемьдесятъ, 90 девяносто, 100 сто.

Jumala kümme täsku.

Esimene täsk: Mina olen Issand sinu Jumal: Sull ei pia teisi jumalaid olema minu kõrvas.

Mis see on?

Meie piame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja Tema peale lootma.

Teine täsk: Sina ei pia Jumala oma Issanda nime asjata suhu võtma: sest Issand ei jäta seda muhtlemata, kes Tema nime kurjaste pruugib.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et meie Tema nime juures ei nea, ei wanni, ei lausu, ei waleta ega peta, waid et meie Teda kõige häda sees appi hüiame, palume, kiidame ja täname.

Kolmas täsk: Sina piad pühapäewa pühitsema.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et

meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga; waid et meie teada pühaks piame, heal meelel kuuleme ja õpime.

Meljas läst: Sina piad oma isa ja ema auustama, et sinu käsi heaste käib ja sina kaua elad maa peal.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wihasta; waid et meie neid auustame, teenime, nende sõna kuuleme ja neid armsaks ja kalliks piame.

Wiies läst: Sina ei pia tapma.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et meie ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid et meie teda aitame ja temale head teeme kõige häda sees.

Kuues läst: Sina ei pia abielu ära rikkuma.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et meie kasiinaste ja puhtaste elame, kõnede ja tegude sees ja et igauks piab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes läst: Sina ei pia warastama.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et meie ligimese raha ja wara ei võta, ei kawala kauba ega petise tööga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Naheksas läst: Sina ei pia ülekohut tunnis-
tama ligimese wastu.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et
meie ligimese peale kawalaste ei waleta, teda ei peta,
keelt ei pekja ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta;
waid et meie tema eest kostame, kõik head temast
kõneleme ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käsk: Sina ei pia himustama ligi-
mese koda.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et
meie ligimese pärandust ega koda kawalusega ei püia
ega õiguse nimel eneste poole ei kisu; waid et meie
teda aitame, et tema seda enesele wõiks pidada.

Kümnes käsk: Sina ei pia himustama ligi-
mese naist, sulast, ümardajat, weisid ega muud mis
tema päralt on.

Mis see on?

Meie piame Jumalat kartma ja armastama, et
meie ligimese naist, peret ega weisid ära ei awatele
eга wägisi ei wõta; waid et meie neid maenitseme, et
nemad paigale jääwad ja teewad mis nende kohus on.

Noor-kuu.

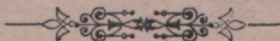
Esimene weerand.

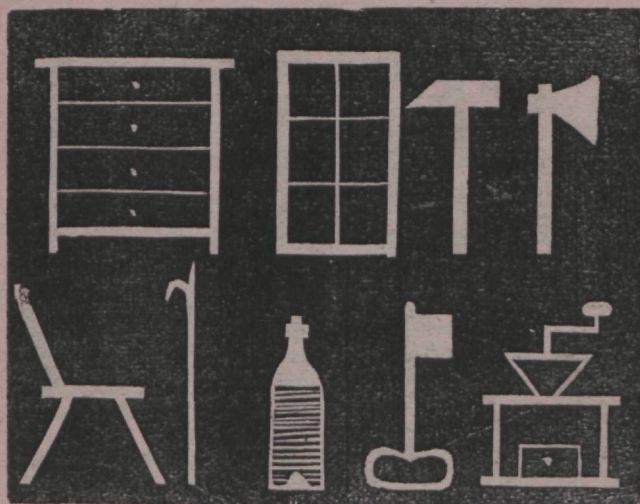
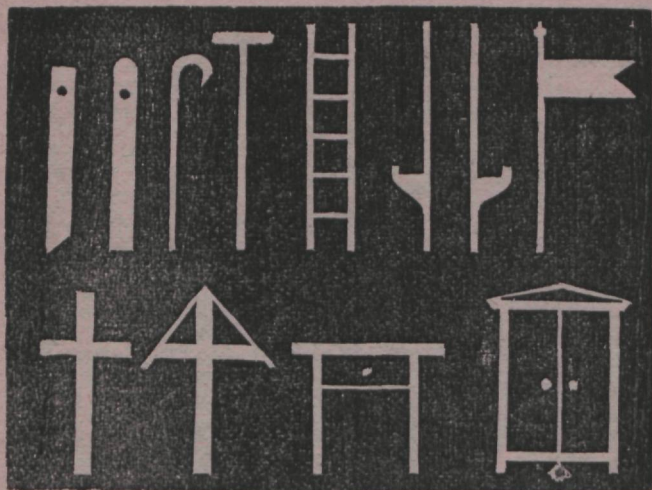

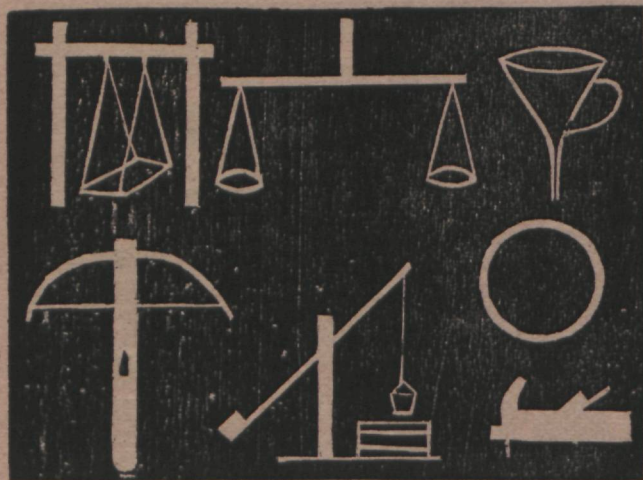
Täis-kuu.

Wimne weerand.

Bind: 10 sep.